

Školski knjižničar - inicijator i motivator korelacijsko-integracijskog pristupa nastavnim sadržajima

Knežić, Augustin

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:057008>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-03-22**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2018./2019.

Augustin Knežić

**Školski knjižničar – inicijator i motivator korelacijsko-
integracijskog pristupa nastavnim sadržajima**

Diplomski rad

Mentorica: prof.dr.sc. Sonja Špiranec

Zagreb, kolovoz 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Zahvaljujem svim svojim profesoricama i profesorima na pružanju konstantne i nesebične podrške i pomoći u svim oblicima mojeg sveučilišnog obrazovanja i profesionalnog usavršavanja tijekom studija bibliotekarstva.

Ujedno, zahvaljujem prof.dr.sc. Sonji Špiranec što mi je pristala biti mentorica tijekom izrade ovoga rada.

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Znanje	7
3. Učenje	8
3.1. Oblici učenja	9
3.2. Stilovi učenja	11
4. Uloga učitelja u procesu učenja	12
5. Motivacija	13
5.1. Uloga učitelja u motivaciji	15
5.2. Razlozi nemotiviranosti učenika	15
5.3. Motivacijske tehnike u nastavi	16
6. Značenje školske knjižnice i školskog knjižničara u nastavnom procesu	18
7. Informacijska pismenost	22
8. Korelacija i integracija u nastavi	24
7.1. Kratka povijest integriranog poučavanja	25
7.2. Kakav je rad s učenicima u integriranom poučavanju?	26
9. Primjeri prakse	30
8.1. Kratka povijest pisma	31
8.2. Čušpajz	37
10. Zaključak	40
11. Literatura	42
Popis tablica	44
Sažetak	45

Summary46

1. Uvod

Tema ovog diplomskog rada potaknuta je motivacijom autora rada koji radi u razredu s djecom između 11. i 14. godine života i predaje predmete koji po svojem sadržaju ne spadaju u „dosadne“ i „apstraktne“. Učenici ih sa zanimanjem prihvaćaju i s velikom motiviranošću sudjeluju u nastavnom procesu, pogotovo učenici 5. razreda osnovne škole. U visokom postotku sadržaji su im zanimljivi, posebno oni vezani uz povijesne priče i mitove. S odrastanjem učenika i s izmjenjivanjem različitih povijesnih i geografskih sadržaja, njihov subjektivni doživljaj predmeta se mijenja.

Uz promjene zanimljivosti sadržaja tijekom godina obrazovanja, sve vidljivija i opsežnija postaje i količina informacija koju učenici moraju usvojiti. Količina usvojenih informacija, s vremenom, kod učenika razvija otpor u učenju i radu zbog zasićenosti prevelikom količinom memoriranih sadržaja. Zagušenost sadržajima uzrokuje inertnost i neredovitost u učenju. Gubi se unutarnja motivacija, te unutarnji žar i interes za usvajanjem novih nastavnih sadržaja. Njihova „obrazovna pokretljivost“ time je usporena, a u konačnici i blokirana.

U toj situaciji, onaj presudni trenutak pomaka i micanja svih mogućih intelektualnih, motivacijskih i psiholoških blokada, nalazi se u rukama učitelja ili nekog od stručnih suradnika. Bez unutarnje motivacije nema životnog pomaka, životne radosti, kao ni daljnje obrazovne nadogradnje.

Stoga, ključna je uloga učitelja u odgojno-obrazovnom procesu. U njegovim se rukama nalazi magični ključ uklanjanja svih mogućih unutarnjih blokada tijekom usvajanja potrebnih znanja i vještina, kao i ključ koji će otvoriti vrata iznimno važne unutarnje motivacije čije će fluidno i kontinuirano pritjecanje sudjelovati u cjelovitom kreiranju obrazovane i životno zrele mlade osobe osposobljene za svakodnevno rješavanje različitih životnih problema.

Svrha je ovoga rada ukazati na ogromnu važnost školske knjižnice i školskog knjižničara u sudjelovanju i doprinosu na svim područjima odgojno-obrazovnog razvoja svakog pojedinog učenika škole. Osim što planira, organizira i provodi različite aktivnosti s učenicima, od iznimne važnosti je i njegova podrška u pružanju svakodnevne pomoći i suradnje učiteljima, kao i ostalim

stručnim suradnicima i djelatnicima škole kako bi oni što učinkovitije ostvarili svoje planove i programe rada. Djelatnost školskog knjižničara proteže se i izvan škole. On povezuje aktivnosti škole s aktivnostima lokalne zajednice, ali i pospješuje međuknjižničnu suradnju školskih knjižnica ili pospješuje suradnju školske knjižnice s ostalim informativnim centarima.

Važno je da učenici na što lakši, jednostavniji, zanimljiviji i kreativniji način usvoje potrebna znanja i vještine. Važno je da se kod svakog učenika razviju znanje i vještine onakvim načinom, onakvim opsegom, brzinom i strukturom kakva je upravo svojstvena njemu samome. Rad s učenicima je iznimno složen i osjetljiv. Nije mu svrha samo puko razvijanje kognitivnog znanja i vještina, buđenje kognitivne znatiželje i uspješno slaganje složenih kognitivnih mozaika, već je i svrha razbuđivanje i poticanje na aktivnost svih onih emocionalnih i motivacijskih faktora koji su od iznimne važnosti u kreiranju cjelovite strukture ličnosti svakog pojedinog učenika. Školski knjižničar mora imati za cilj stvaranje čvrste emocionalne platforme koja će držati, graditi i usmjeravati kognitivan razvoj učeničkih znanja i vještina.

Provodeći informacijsko opismenjivanje, cilj je školskog knjižničara naučiti učenike pravilno koristiti komunikacijsko-informacijske tehnologije, naučiti ih koristiti različite izvore znanja, naučiti ih doći do svih potrebnih informacija, analizirati i vrednovati ih, te tako omogućiti kreiranje i organiziranje njihovih novih znanja i vještina.

U pogledu toga posebna će se pažnja posvetiti pojmovima znanja, učenja, motivacije, rada školske knjižnice i školskog knjižničara, informacijske pismenosti, te korelacije i integracije različitih nastavnih sadržaja različitih nastavnih predmeta.

U prvom dijelu rada pojmovi će biti prikazani i objašnjeni teorijskim načinom, da bi u drugome dijelu bili opimjereni s dva praktična, radionička i konkretna primjera. Primjeri će na zoran način potkrijepiti sve ono što je teorijski objašnjeno.

Važno je razumijevanje svrhe postojanja školske knjižnice i rada školskog knjižničara, kao i njegovog doprinosa radu i životu škole ne samo unutar odgojno-obrazovne ustanove, već i društva u cjelini.

2. Znanje

Stara je latinska uzrečica *Quot linguas calles, tot homines vales!* U prijevodu *Koliko jezika znaš, toliko ljudi vrijediš!* Slobodno možemo proširiti njezinu poruku i parafrazirati je na sljedeći način *Koliko znaš, toliko vrijediš!*

Kroz cijelu povijest ljudskog postojanja, znanje je bila krunska kategorija koja je mijenjala ne samo tijek života i sudbina pojedinaca, već i čitavih naroda, čitavih ljudskih civilizacija.

Znanje je mirilo pojedince i narode, ali ih je i svađalo.

Onaj tko je imao znanje, imao je i moć!

Onaj tko ima znanje, ima i moć!

Znanje je bezvremenska kategorija!

Anić u svome rječniku definira znanje kao „spoznavanje metode i načina rada na čemu, poznavanje činjenica, upućenost u što, obaviještenost.“¹

Obrazovanje definira kao „proces u kojem se tko obrazuje, rezultat procesa stjecanja znanja.“²

Znanje, kao i obrazovanje, možemo isključivo steći učenjem.

1 Anić, V. Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb : Novi Liber, 1991., str. 860.

2 Anić, V. Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb : Novi Liber, 1991., str. 396.

3. Učenje

Isti autor kaže da je učenje „ono što tko naučava, sustav mišljenja o čemu, nauk, naučavanje, škola.“³

Eminentni autori na području psihologije učenja Vlado Andrilović i Mira Čudina za učenje kažu da je ono aktivnost kojom organizam mijenja svoje ponašanje, pod utjecajem vanjskih uvjeta, ali i rezultata vlastite aktivnosti, kako bi se uklonilo stanje početne neizvjesnosti.⁴

Hrvatska enciklopedija kaže da učenje podrazumijeva „relativno trajne promjene u ponašanju koje nastaju kao posljedica iskustva pojedinca. Učenje ne podrazumijeva nužno poboljšanje ili usavršavanje ponašanja, jer se može učiti i ovisnost o drogama, predrasude i sl. Posljedica je procesa učenja pamćenje. Opća funkcija učenja prilagodba je okolini radi preživljavanja, pa i najjednostavniji životinjski oblici pokazuju neke primitivne oblike učenja; npr. papučica (*Paramecium caudatum*) može naučiti izići iz epruvete kako bi došla do hrane. Što su organizmi složeniji, to je prilagodba na promjene u okolini, tj. učenje, na višoj razini; u tom smislu sposobnost učenja može biti pokazatelj položaja neke životinjske vrste na evolucijskoj ljestvici. Kod razvijenijih životinjskih vrsta, kao što su sisavci, postoje različiti načini i oblici učenja...“⁵

U svakom slučaju, koju god definiciju učenja čitali i o njoj promišljali slobodno možemo reći da je ono složeni psihički proces kod kojeg se mijenja ponašanje živih bića na temelju usvojenih znanja i iskustava. Živo biće zapamćuje informacije (podatke), navike, znanja, vještine i sposobnosti. U procesu učenja, učenje i pamćenje se međusobno nadopunjuju.

3 Anić, V. Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb : Novi Liber, 1991., str. 760.

4 Andrilović, V.; Čudina-Obradović, M. Psihologija učenja i nastave : Psihologija odgoja i obrazovanja III. 4. dopunjeno izd. Zagreb : Školska knjiga, 1996., str. 11. – 96.

5 Učenje. // Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda. Zagreb : LZMK. sv. 11., 2009., str. 140. – 141.

Učenje nas prati cijeloga našeg života, od rođenja pa do smrti. Sastavni je i neprekinuti proces našeg fizičkog i psihičkog sazrijevanja. Ne možemo ga izbjeći, ne možemo ga prekinuti, ali ga možemo ubrzati i poboljšati. Ono utječe na sve aspekte našeg života (financijski, emocionalni, socijalni, komunikacijski, poslovni, intelektualni i svaki drugi), određuje našu svakodnevicu, određuje kvalitetu našega života.

Ono uključuje primanje informacija (informacije se misaono procesuiraju), obradu informacija (misaono procesuiranje informacija i njihovo pamćenje), upotrebu informacija (misaono procesuiranje informacija i njihova primjena) i reguliranje ponašanja na osnovi povratnih informacija.⁶

Autor knjige Edukacijska psihologija kaže da čovjek neposredno uči vještine (navike), informacije, a posredno se učenjem mijenjaju stavovi, interesi, vrijednosti, usvaja govor, socijalne norme, razvijaju sposobnosti, razvija društveno prihvatljiva ekspresija emocija, itd.⁷

S obzirom na dob osobe, učenje možemo podijeliti u četiri oblika: oblici ranog učenja, oblici jednostavnijeg učenja, oblici složenijeg učenja i posebni oblici učenja.

3.1 Oblici učenja

1. Oblici ranog učenja podrazumijevaju:

- a) učenje utiskivanjem – tek rođeni organizam vizualno, slušno ili nekim drugim osjetima opaža objekt koji se kreće ili pokreće (npr. otkucaji majčinog srca imaju smirujući učinak na dijete),
- b) učenje nehotičnom imitacijom – organizam se identificira s ponašanjem nekog drugog organizma (npr. ponavlja riječi bez njihovog razumijevanja, slično se oblači, nasilno se ponaša...),

6 Andrilović, V. ; Čuduna, M. Psihologija učenja i nastave : Psihologija odgoja i obrazovanja III. Zagreb : Školska knjiga, 1985., str. 5.

7 Grgin, T. Edukacijska psihologija. Jastrebarsko : Slap, 1997., str. 13.

- c) učenje ekspozicijskim načinom - organizam je izložen podražaju i uči bez povoda,
 - d) učenje habituacijom – organizam uči ne reagirati na ponavljajući podražaj (npr. kad učitelj sklon vikanju i prijetnjama zastrašuje učenike i kada te prijetnje nikada ne realizira, učenici nakon nekog vremena prestaju reagirati na njih).
2. Oblici jednostavnijeg učenja su:
- a) asocijacijsko učenje - učenje i pamćenje uz pomoć asocijacija (npr. uz pomoć različitih mnemotehnika),
 - b) učenje uvjetovanjem - učenje u kojem organizam odgovara određenom reakcijom na neki podražaj na koji prije nije imao tu reakciju (npr. ponašanje učenika prilikom ulaska učitelja u razred).
3. Oblici složenijeg učenja
- a) iskustveno učenje - učenje na temelju vlastitog iskustva (putem vlastite kože),
 - b) učenje uvidom – način kako uče odrasli (pronalaženje bitnog u tekstu, grupiranje dijelova gradiva, njegovo logičko povezivanje i zaključivanje).
4. Posebni oblici učenja – učenje bez namjere
- a) subperceptivno učenje – kreiranje ponašanja na temelju podražaja koji su ispod granice opažanja i svijesti (npr. zbog tromosti oka podsvjesno upijamo različite marketinške reklame),
 - b) latentno učenje – čovjek nije svjestan da je nešto naučio, ne postoji namjera učenja, ali će se naučeno pokazati u situaciji potrebe,
 - c) sugestopedijsko učenje - učenje u stanju opuštenosti,
 - d) hipnopedijsko učenje - učenje u snu.⁸

8 Ljubin Golub, Tajana. Psihologija učenja i poučavanja : Učenje i obrazovanje.

https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:W0nEDD-465YJ:https://web.math.pmf.unizg.hr/nastava/psih/01-UVOD_U%25C4%258CENJE_I_POU%25C4%258CAVANJE_web.ppt+&cd=3&hl=hr&ct=clnk&gl=hr (18.8.2019.), str. 29. – 35.

Autorica je prilikom izrade ppt koristila dva udžbenika:

Grgin, T. Edukacijska psihologija. Jastrebarsko : Slap, 1997., str. 47. – 56.

Andrilović, V.; Čudina-Obradović, M. Psihologija učenja i nastave : Psihologija odgoja i obrazovanja III.

4. dopunjeno izd. Zagreb : Školska knjiga, 1996., str. 15.

3.2 Stilovi učenja

Svako dijete tijekom školovanja, uz pomoć učitelja, razvija svoj individualan način i stil učenja pomoću kojeg najlakše, najbrže i najučinkovitije uči.

Jedan od najpoznatijih modela stilova učenja razvili su Fleming i Mills 1992. godine. Oni stilove učenja dijele u četiri glavne skupine:

1. vizualni stil – učenici najviše informacija primaju osjetom vida; vole nastavu sa što više vizualnih materijala – prezentacija, slika, dijagrama, grafova, filmova, boja...,
2. auditivni stil - učenici najviše informacija primaju osjetom sluha; vole nastavu sa što više izlaganja, rasprava, debata...,
3. kinestetički stil – učenici najviše informacija primaju tijekom kretanja i rada ruku i ostalih dijelova tijela (pokusi, rad na terenu, igranje uloga...),
4. digitalni stil - učenici najviše informacija primaju čitajući i pišući o temi koja se obrađivala na nastavnom satu (tradicionalni način učenja).⁹

Važno je napomenuti da osim jednog stila učenja koji je najdominantniji kod pojedinog učenika, učenik može koristiti i kombinirati više različitih stilova učenja u različitim situacijama.

9 Fleming, N.D.; Mills, C. Not Another Inventory : Rather a Catalyst for Reflection.// To Improve the Academy.11. 1992., str. 137. – 155.

4. Uloga učitelja u procesu učenja

Uloga učitelja u procesu poučavanja i obrazovanja svakog pojedinog učenika je nesaglediva. Učiteljev zadatak je usmjeravati učenike u radu i biti im konstantna podrška tijekom odgojno-obrazovnog procesa. On je kreator, voditelj i suradnik u odgojno-obrazovnom procesu. Koliko će usmjeravanje i podrška učeniku biti kvalitetna, ovisi o nekoliko faktora: o potrebi koliko učenik vjeruje učitelju i koliko se u njega pouzdaje, o učenikovom predznanju, o učenikovim razvijenim radnim navikama, o uvjerenju u vlastite sposobnosti i ono što je najvažnije koliko je učenik motiviran.

S druge strane, „učitelj mora biti svjestan svoje uloge modela ponašanja, koristiti se vještinama nenasilnog rješavanja konflikata, koristiti ja poruke, dvosmjerno i iskreno komunicirati, poticati sudjelovanje djece i roditelja u planiranju nastave i donošenju odluka, biti socijalno osjetljiv i razvijati kritičko mišljenje uz poštovanje kulturalnih različitosti“.¹⁰

K tome, učitelj 21. stoljeća uvažava svakog učenika, empatičan je, potiče razvoj učenikovih znanja i vještina, ostvaruje pozitivnu atmosferu u razredu i školi, postavlja jasne i važne ishode, brine o ostvarivanju ishoda kod svakog učenika, kontinuirano se usavršava, koristi različite izvore znanja učeći djecu kako doći do njih i kako ih vrednovati, surađuje s roditeljima i prema potrebi sa stručnjacima-djelatnicima različitih institucija, kontinuirano procjenjuje napredak učenika kao i svoj rad, kreativan je i fleksibilan u radu, pronalazi različite načine kako motivirati učenike.¹¹

"Vještina poučavanja sve se više pretvara u umijeće poučavanja djece da sama sebe poučavaju", a kada učenici postižu svoje ciljeve, motivacija i djelotvornost dosižu neslućene visine.¹²

10 Miljević-Ričički, R.; Maleš, D.; Rijavec, M. Odgoj za razvoj. Jastrebarsko : Naklada Slap, 1999., str. 27.

11 Mlinarević, Vesnica. Učitelj i odrednice uspješnog poučavanja. 2002.

https://bib.irb.hr/datoteka/505871.Ucitelji_i_odrednice_uspjesnog_poucavanja.pdf (5.8.2019.), str. 4. – 8.

12 Wallenberg, Bogolea i Youngs, prema Mlinarević, Vesnica. Učitelj i odrednice uspješnog poučavanja. 2002. https://bib.irb.hr/datoteka/505871.Ucitelji_i_odrednice_uspjesnog_poucavanja.pdf (5.8.2019.), str. 4.

5. Motivacija

Toliko je mnogo napisanih stručnih članaka i knjiga na temu motivacije, da se čini nepotrebnim svako novo izricanje i jednog glasa ili pisanje i jednog slova na tu temu. Međutim, ona je toliko važna i toliko sveprisutna u svakoj sferi ljudskog života, da je, s druge strane, neminovno iznova i iznova njezino spominjanje.

Svu snagu i sav životni potencijal energije nazvane motivacija sabio je Henry Ford u samo jednu jedinu izjavu. Ona glasi: „Ako mislite da možete, vi možete! A ako mislite da ne možete, onda ste u pravu!“¹³

Najjednostavniju definiciju motivacije dao je njemački psiholog Falko Rheinberg koji kaže da je ona „želja da se postigne neki uspjeh i spremnost da se za postizanje tog cilja uloži potreban napor. Ona svako živo biće pokreće prema određenom cilju.“¹⁴

„Biti jako motiviran za nešto može značiti da netko mobilizira sve snage da bi postigao nešto određeno, da ga ništa ne može odvratiti od toga te da mu je pred očima samo još njegov cilj, da je na njega fiksiran i da se neće smiriti prije negoli ga ostvari.“¹⁵

Za istog autora biti motiviran znači:

1. imati cilj,
2. truditi se,
3. baviti se nečim od čega te nitko ne može odvratiti.¹⁶

13 Ford, Henry. Izreke. 2010. <http://www.pticica.net/izreke/izreke-poznatih/henry-ford/> (18.8.2019.)

14 Rheinberg, F. Motivacija. Prijevod 3. prerađenog i proširenog izdanja. Jastrebarsko : Naklada Slap, 2004., str. 14.

15 Rheinberg, F. Motivacija. Prijevod 3. prerađenog i proširenog izdanja. Jastrebarsko : Naklada Slap, 2004. str. 13.

16 Rheinberg, F. Motivacija. Prijevod 3. prerađenog i proširenog izdanja. Jastrebarsko : Naklada Slap, 2004. str. 13.

Ciljevi su krajnje točke prema kojima su usmjerene naše aktivnosti. To su točke do kojih želimo doći. S njima zadovoljavamo naše potrebe.

Svi mi imamo ciljeve. U odgojno – obrazovnom procesu neke od najvažnijih ciljeva s aspekta učenika i s aspekta učitelja navedeni su u 4. poglavlju.

U literaturi je poznato da postoje dvije glavne vrste motivacije:

1. vanjska motivacija,
2. unutarnja motivacija.

Kod vanjske motivacije učenik uči iz razloga što ga netko ili nešto prisiljava na to što uči. Poticaj dolazi izvana, on je nametnut. Ostvaruju se vrijednosti, ciljevi i interesi drugih, a ne samog učenika. Dolazi do pada motivacije i lakšeg odustajanja od cilja. Učenje je površno, ostvaruju se slabiji rezultati, pamćenje je kratkoročno, javlja se nesigurnost.

Kod unutarnje motivacije učenik je željan znanja. Uči jer ga to što uči ili radi interesira, zadovoljava, ispunjava i raduje. Učenik uživa u novim spoznajama. Učenje i napredovanje je brže i kvalitetnije, gradivo brže i lakše usvaja, te brže i lakše dolazi do željenog cilja i uspjeha.¹⁷

Idealno bi bilo da učitelj tijekom poučavanja kod svakog učenika potiče i njeguje njegovu unutarnju motivaciju.

Motivacija je u nastavnom procesu, ali i izvan njega, izrazito važna jer potiče učenike na maksimalan psiho-fizički angažman tijekom određene aktivnosti, te određuje koliko će oni naučiti. Ona potiče učenike na učenje, usmjerava ih, određuje im intenzitet rada, te intenzitet trajanja i kakvoće pažnje i fokusiranosti na ono što oni rade. Vrlo često je ona važnija i od samih sposobnosti učenika. Motivacija ima ogromno učešće u zadovoljstvu učenika.

Na motivaciju utječemo kvalitetom nastave, ocjenjivanjem i stalnim praćenjem učenikovog rada, poticanjem na rad, te opuštenim i stvaralačkim ozračjem u razredu i školi.

¹⁷ Vizek Vidović, V.; Vlahović – Štetić, V.; Rijavec, M; Miljković, D. Psihologija obrazovanja. Zagreb : IEP : Vern, 2003., str. 245. – 256.

Naravno, postoji još i niz drugih faktora koji utječu na motivaciju učenika. To su karakteristike nastavnika, nastavni sadržaji, nastavna tehnologija, psihofizička struktura učenika, sociokulturni uvjeti u kojima učenik odrasta i mnogi drugi.¹⁸

5.1. Uloga učitelja u motivaciji

Uloga učitelja u motivaciji je izrazito velika. Učitelj potiče učenike na rad i usvajanje novih znanja i vještina na kreativan i zanimljiv način, izgrađuje pozitivan stav o svome predmetu i gradivu koje obrađuje s učenicima, te kreira pozitivnu razrednu atmosferu. Koristi različite nastavne metode i pristupe kojima povećava zainteresiranost i zanimanje učenika za nastavne sadržaje koje uče. Dosljedan je, entuzijastičan, objektivan i dosljedan sebi. Uvažava svakog učenika, pomaže učeniku graditi pozitivnu sliku o sebi samome, nagrađuje ga i pohvaljuje.¹⁹

5.2. Razlozi nemotiviranosti učenika

Razlozi nemotiviranosti učenika u usvajanju nastavnog gradiva zaista mogu biti brojni. Mogu dolaziti iz vanjskih izvora, ali i iz samog učenika. Vanjski razlozi mogu biti potaknuti socioekonomskom, kulturološkom, vjerskom ili bilo kojom drugom situacijom u kojoj se učenik našao ili se nalazi već neko određeno vrijeme. Unutarnje razloge, ugrubo, možemo grupirati u nekoliko kategorija. Učenici nemaju ciljeve ili ih iz nekog razloga ne mogu definirati, sumnjaju u svoje sposobnosti i nemaju povjerenja u svojeg učitelja.²⁰

18 Vizek Vidović, V.; Vlahović – Štetić, V.; Rijavec, M; Miljković, D. Psihologija obrazovanja. Zagreb : IEP : Vern, 2003., str. 232. – 256.

19 Vizek Vidović, V.; Vlahović – Štetić, V.; Rijavec, M; Miljković, D. Psihologija obrazovanja. Zagreb : IEP : Vern, 2003., str. 232. – 256.

20 Vizek Vidović, V.; Vlahović – Štetić, V.; Rijavec, M; Miljković, D. Psihologija obrazovanja. Zagreb : IEP : Vern, 2003., str. 232. – 256.

Da bi se unutarnji razlozi nemotiviranosti učenika smanjili na najmanju moguću mjeru, učitelj koristi brojne intelektualne i psihološke alate koji će potaknuti puni kreativni potencijal u djetetu i doprinjeti njegovom kontinuiranom samorazvoju. Te alate stručnom terminologijom nazivamo motivacijskim tehnikama.

5.3. Motivacijske tehnike u nastavi

Već je spomenuto da su motivacijske tehnike različiti alati kojima pribjegavaju učitelji kako bi zainteresirali učenike za nastavno gradivo koje bi učenici što brže i učinkovitije savladali.

„Motivacijske se tehnike mogu konkretno odnositi na nastavno gradivo (nastavne motivacijske tehnike) ili pak samo pokušavaju održati pozornost učenika (motivacijske tehnike). Motivacija u nastavi sastavni je dio uvođenja, odnosno uvodnoga dijela nastavnog sata, no uz nju je potrebna i motivacija po stupnjevima, odnosno među-motivacija pri obrađivanju nastavnog gradiva. Motivacijske tehnike tako mogu biti prisutne u svim stadijima nastavnog sata, a posebno pri ponavljanju nastavnog gradiva te također prije provjere znanja i ocjenjivanja.“²¹

Kako kaže malo prije spominjana autorica u radu s učenicima mogu se koristiti sljedeće motivacijske tehnike:

1. tehnike opuštanja

- za opuštanje i odmor učenika koristi se glazba (učenici se primiruju i pripremaju za nastavni sat ili neku drugu aktivnost),
- vježbe disanja, smirujući pokreti, meditacije uz glazbu,
- glazba može imati pozadinsku ulogu u nekoj aktivnosti (čitanje i slušanje tekstova, obrada novog gradiva i dr.),

21 Trškan, Danijela. Motivacijske tehnike u nastavi. 2006. <https://hrcak.srce.hr/file/39224> (6.8.2019.), str. 19. – 20.

2. tehnike koncentracije

- služe za opuštanje i uživljavanje u osjećaje i misli, potiču pozitivno raspoloženje,
- pažnjom na svoj dah učenici se opuštaju i koncentriraju na rješavanje složenijih zadataka,

3. tehnike vizualizacije

- učenici su vođeni učiteljevim glasom, zamišljaju slike i misaono procesuiraju događaje na koje ih glas upućuje,

4. kinetičke tehnike

- učenici svoju energiju usmjeravaju na određene pokrete,

5. ostalo

- igre (igranje uloga, milijunaš, dan/noć, igre vješala...), mentalne mape, kvizovi, križaljke/osmosmjerke, pantomima, brainstorming (oluja ideja), kazalište, debate, zagonetke, rebusi, kratki zvučni zapisi, kratki video zapisi, karikature, skice, kreiranje odjeće (moda kroz povijest), izrada predmeta i modela (lopte, lutke, globus), kolaž, crtanje, kratke smiješne priče, anegdote, citati, metafore...²²

22 Trškan, Danijela. Motivacijske tehnike u nastavi. 2006. <https://hrcak.srce.hr/file/39224> (6.8.2019.), str. 20. – 25.

6. Značenje školske knjižnice i školskog knjižničara u nastavnom procesu

Školska knjižnica ima ključno mjesto u životu i radu škole. Osnovni zadatak joj je da učenicima i učiteljima osigura djelotvorno korištenje ideja i informacija.²³

Ona je nakon „transformacije klasične školske knjižnice prerasla u bibliotečno informacijski centar“²⁴, te tako postala “informacijsko, medijsko, komunikacijsko i kulturno središte škole”.²⁵ Namijenjena je učenicima, učiteljima, stručnim suradnicima i roditeljima. „Ona je idealno mjesto za raznovrsno učenje, slobodno učenje i različito učenje.“²⁶

U njoj se odrađuju zadatci namijenjeni redovitoj nastavi, izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima, te u njoj učenici mogu kvalitetno provoditi svoje slobodno vrijeme. Ona „informira, obrazuje, odgaja i zabavlja učenike putem raznovrsnih informacija i izvora znanja...“²⁷

Zadaća joj je potpora u provođenju svih odgojno-obrazovnih aktivnosti učenika. U njoj učenici uče ili samostalno istražuju. Ona promiče stručnu i knjižničnu, te kulturnu i javnu djelatnost škole, ali i lokalne zajednice.²⁸

23 Kovačević, D.; Lasić – Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004., str. 159.

24 Kovačević, D.; Lasić – Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004., str. 101.

25 Kovačević, D.; Lovrinčević, J. Školski knjižničar. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2012., str. 25.

26 Kovačević, D.; Lovrinčević, J. Školski knjižničar. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2012., str. 36.

27 Kovačević, D.; Lasić – Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004., str. 91.

28 Kovačević, D.; Lasić – Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004., str. 81.

Školska knjižnica uvijek podržava svaki oblik promjena i inovacija u obrazovanju, uvijek je otvorena za sve nove ideje. „Odstupanjem od tradicionalnih oblika nastave postiže se veća povezanost nastavnika i nastavnih sadržaja, nastavnika i učenika, učenika i školske knjižnice, nastavnika i školske knjižnice i tako se ostvaruje intermedijalnost.“²⁹

Nositelj svih djelatnosti u školskoj knjižnici je školski knjižničar koji:

1. razvija naviku dolaženja učenika u knjižnicu, te upoznaje učenike s knjižnicom i knjižničnim fondom,
2. potiče čitalačku kulturu učenika,
3. provodi informacijsko opismenjivanje učenika,
4. moderira timski rad i međupredmetno povezivanje različitih nastavnih i drugih sadržaja,
5. upućuje učenike na korištenje različitih izvora znanja (književna djela, dnevni listovi, časopisi, leksikoni, rječnici, enciklopedije),
6. potiče cjeloživotno učenje i istraživački način rada,
7. sudjeluje u dodatnoj i dopunskoj nastavi, te satovima razrednika,
8. potiče maštu učenika, slobodu mišljenja i slobodan pristup informacijama pripomažući izgradnji građanskog i demokratskog društva,
9. osvještava prava i obaveze djece,
10. potiče učitelje i stručne suradnike na korištenje znanstvene i stručne literature,
11. kreira školsku knjižnicu u multimedijско središte škole,
12. prati i iščitava znanstveno-stručnu literaturu,
13. izrađuje anotacijske i tematske bibliografije,
14. potiče kulturnu i javnu djelatnost,

29 Kovačević, D.; Lasić – Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004., str. 53.

15. osmišljava kvalitetno provođenje slobodnog vremena učenika,
16. potiče razvijanje interkulturalnosti itd.³⁰

Hrvatski nacionalni obrazovni standard, nastavni plan i program za osnovnu školu, je od svih navedenih aktivnosti školskog knjižničara izdvojio dvije. Prva je razvijanje čitalačke kulture učenika kojom školski knjižničar učenika stvara čitateljem, koji uživa u čitanju i saznavanju novih informacija. Druga je stvaranje informacijske pismenosti kojom školski knjižničar „poučava učenike samostalnom projektno-istraživačkom radu, potiče ih na stvaralačko i kritičko mišljenje pri pronalaženju, selektiranju, vrjednovanju i primjeni informacija.“³¹

Važno je da školski knjižničar sve korisnike školske knjižnice nauči koristiti alate kojima će samostalno doći do željenih informacija.

Školski knjižničar potiče korelacijski i integracijski pristup (timski pristup) u:

1. zajedničkom planiranju nastavnih i izvannastavnih tema,
2. realizaciji nastavnog sata ili uvodnog dijela sata namijenjenog određenoj temi,
3. izradi referata, plakata, powerpoint prezentacija i projekata, te njihovom prezentiranju školskoj ili lokalnoj zajednici,
4. bilo kakvom drugom istraživačkom radu i njegovom prezentiranju djelatnicima škole ili lokalnoj zajednici,
5. realiziranju predavanja i radionica za učenike, učitelje, djelatnike škole, roditelje,
6. povezivanju školske i lokalne zajednice,

30 HNOS. Nastavni plan i program za osnovnu školu.2006.

https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelj/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf (6.8.2019.), str. 19.

Kovačević, D.; Lasić – Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004., str. 81. - 84

31 HNOS. Nastavni plan i program za osnovnu školu.2006.

https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelj/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf (6.8.2019.), str. 18. – 21.

... ali potiče i neke druge aktivnosti poput:

1. radionica za interesnu skupinu učenika, učenika pojedinih razrednih odjela, učenika s posebnim potrebama ili darovitih učenika,
2. nastavnog dana u školskoj knjižnici,
3. književnih susreta - predstavljanje knjiga,
4. susreta s osobama koje prezentiraju neku određenu temu,
5. izrade biltena, bibliografija itd.,
6. postavljanja izložbi,
7. organiziranja čitalačkih klubova,
8. organiziranja obljetnica rođenja pisaca ili rođenja bivših učenika koji su svojim radom doprinjeli razvitku lokalne zajednice i društva općenito itd. ³²

Iz svega toga nužno proizlaze sve one kompetencije školskog knjižničara koje su izrazito važne u 21. stoljeću. On mora imati razvijenu svijet o važnosti misije koja mu je povjerena, stručnost na području informacijskih znanosti, sposobnost rješavanja problema i analiziranja korisničkih potreba, poznavanje i razumijevanje dječje razvojne psihologije, kreativne sposobnosti u promicanju čitalačke i informacijske pismenosti, sposobnost komuniciranja (uvjerljivo i jasno izlaganje, dijalog...), predanost radu, organizacijske sposobnosti, mora biti fleksibilan i prilagodljiv vremenu neprestanih promjena, otvoren za suradnički i partnerski rad, kreator okruženja međusobnog poštivanja i povjerenja, mora imati razvijene poduzetničke sposobnosti itd. ³³

32 HNOS. Nastavni plan i program za osnovnu školu.2006.

https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelj/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf (6.8.2019.), str. 18. – 21.

33 Kovačević, D.; Lovrinčević, J. Školski knjižničar. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2012., str. 131. – 139.

7. Informacijska pismenost

Današnje, moderno društvo, društvo 21. stoljeća, pred školskog knjižničara i sve one pojedince i sustave koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom radu s učenicima stavlja još jedan iznimno važan zadatak poznat kao informacijska pismenost. Ona rezultira znanjem, a znanje je danas izrazito važna i moćna kategorija.

Društvo znanja je san kojeg žele ostvariti sva društva ovoga svijeta bez obzira na stupanj njihovog gospodarskog, kulturnog, socijalnog ili bilo kojeg drugog razvoja. Sreća današnjeg društva se primarno manifestira u njegovom ekonomskom napretku. Ekonomije današnjice, posebno one razvijene, kao konačan produkt svojega rada sve manje ističu proizvodnju materijalnih dobara, a sve više *ekonomiju znanja* koja se bazira na inovacijama iz svih područja ljudskoga društva. Inovacije se „unosno prodaju“ i unovčuju. Konačni je cilj svega toga profit u službi ekonomskog procvata država.³⁴

Naravno, uz ekonomski napredak društva, izrazito je važan i onaj tehnološki, jer tehnologija, kvalitetna tehnološka infrastruktura, je zamišljena kao platforma koja će čuvati to znanje (informacije) i omogućavati dolazak do njega.

I sada dolazimo do ključne uloge školskog knjižničara u informacijskom opismenjivanju! U procesu obrazovanja potreban je netko tko će uputiti i naučiti učenike kako učinkovito koristiti tehnološku infrastrukturu, kako doći do informacija, kritički ih obraditi (vrednovati), iz svega izdvojiti one informacije koje su relevantne i korisne, te ih pretočiti u znanje, te onaj tko će imati dovoljno znanja i vremena za sve to.

Informacijsko opismenjivanje podrazumijeva nekoliko koncepata.

³⁴ Špiranec, S; Benek Zorica, M. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008., str. 7.

Prvi se koncept naziva konstruktivizam. On podrazumijeva sve aktivnosti školskog knjižničara kako da nove, korisne i relevantne informacije učenici na što lakši, jednostavniji i što brži način uklope u svoje postojeće znanje. Znanje nije produkt osjetila i komunikacije, već je ono individualni konstrukt pojedinca koji je koristeći različite izvore znanja, te selekciju i analizu informacija došao do toliko željenog znanja. Učenik kao subjekt stalno „propitkuje, provjerava, odbacuje ili modificira svoj konstrukt stvarnosti“. ³⁵

Drugi je koncept konektivizam. Njegovo je polazište da učitelj više nije jedini izvor informacija. Informacije dijeli sa strojem (tehnološkom infrastrukturom). Kako je u tom slučaju učenik prepušten samome sebi u pretraživanju i pronalaženju informacija, ključna je uloga školskog knjižničara upozoriti ga i naučiti načinima dolaska ili spajanja, konekcije, sa skupovima informacija. To je daleko važnije od pukog usvajanja znanja učenika. Pravilno korištenje tehnologija i alata kvalitetno utječe na strukturu i organizaciju učenikovog znanja. ³⁶

Treća je polazišna točka informacijske pismenosti e-učenje. Važno je učenika naučiti kako pravilno koristiti informacijsko-komunikacijske tehnologije koje će omogućiti učeniku pravilno korištenje globalne informacijske infrastrukture. ³⁷

³⁵ Špiranec, S; Benek Zorica, M. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008., str. 10. i 11.

³⁶ Špiranec, S; Benek Zorica, M. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008., str. 12.

³⁷ Špiranec, S; Benek Zorica, M. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008., str. 13.

I posljednji, ne manje važan koncept je koncept cjeloživotnog učenja. Izrazito je bitno profesionalno se usavršavati i usvajati neka slična ili sasvim različita znanja i vještine tijekom čitavog života. Brzi tijek i ritam života potaknut brzim izmjenama znanstvenih paradigmi i konstantnim inovacijama iziskuje usvajanje novih znanja i vještina. Cilj obrazovanja nije obrazovanje za profesiju u smislu pukog usvajanja činjenica, već osposobljavanje pojedinca stručnjaka za kontinuirano i fleksibilno učenje i usavršavanje u znanju i vještinama tijekom cijelog života.³⁸

8. Korelacija i integracija u nastavi

Bratoljub Klaić u svome *Rječniku stranih riječi* korelaciju objašnjava kao „međusobni odnos, uzajamnu zavisnost i povezanost u harmoničnu cjelinu.“³⁹

Isti autor integraciju objašnjava kao „spajanje nekih dijelova u cjelinu; povezivanje, ujedinjavanje.“⁴⁰

Smisao korelacije i integracije nazire se u povezanosti odgojno-obrazovnih sadržaja svih nastavnih predmeta u jednu harmoničnu cjelinu.

Eminentna stručnjakinja, psihologinja, na područjima razvojne psihologije, psihologije učenja i nastave, te psihologije nadarenosti Mira Čudina – Obradović zajedno sa psihologinjom i suautoricom knjige koju su zajedno napisale Sanjom Brajković, takav korelacijski i integracijski pristup u nastavi naziva integriranim, tematskim poučavanjem.⁴¹

³⁸ Špiranec, S; Benek Zorica, M. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008., str. 13. i 14.

³⁹ Klaić, B. Rječnik stranih riječi. Zagreb : Nakladni zavod Matice Hrvatske, 1978., str. 740.

⁴⁰ Klaić, B. Rječnik stranih riječi. Zagreb : Nakladni zavod Matice Hrvatske, 1978., str. 598.

⁴¹ Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 6.

8.1. Kratka povijest integriranog poučavanja

Početke takvog poučavanja nalazimo u 19. stoljeću pojavom prvih kritika na slabosti tradicionalnog poučavanja u nastavi. „U to vrijeme pojavili su se novi modeli poučavanja kao što su metoda centara interesa, rad na projektu, rad u grupama, škola bez zidova, slobodna škola, a svi su naglašavali potrebu za većom aktivnošću djece tijekom procesa učenja. Začetnici tih ideja bili su filozofi i pedagozi Pestalazzi, Froebel, Herbart u Europi i Dewey i James u SAD-u.“⁴²

U 20. stoljeću najveći zagovornik takvog načina planiranja nastave u osnovnim školama je američki pedagog Herbert Kohl koji u svojoj knjizi *Otvoreni razred: Praktični vodič za novi način poučavanja (1970.)* kritizira tadašnji rad škole, te kaže da podjela znanja u okvire pojedinih školskih predmeta remeti procese dječjeg mišljenja. Autor napominje da nastavu uvijek treba organizirati tako da polazi od interesa djece.

Takav način razmišljanja u Njemačkoj zagovaraju Jürgen Zimmer i njegovi suradnici s Njemačkog instituta za mlade. Prema njima, integrirano poučavanje polazi od životnih situacija djece i ima uporište u dječjim iskustvima i mogućnostima.⁴³

Frankfurtska škola zagovara sustav obrazovanja koji je otvoren prema van i prema unutra. „Otvorenost prema van podrazumijeva novi tip suradnje s obitelji ..., te premiještanje mjesta za učenje iz škole u širu društvenu sredinu. Otvorenost prema unutra obuhvaća ukidanje jasno određenih i namjenski stalnih prostora..., pružanje slobodnog izbora aktivnosti, prilagodljiv režim dana, slobodniji pristup volontera, roditelja i suradnika, obogaćivanje škole raznovrsnim materijalom, itd.“⁴⁴

42 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 10.

43 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 10. – 11.

44 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 12.

Sedamdesetih, osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća, školski praktičari shvaćaju da je nastavni proces u kojemu su učenici pasivni primatelji činjeničnog znanja neodrživ i da se nastavni proces mora promijeniti i prilagoditi djetetu.⁴⁵

8.2. Kakav je rad s učenicima u integriranom poučavanju?

S aspekta učitelja - praktičara, rad u integriranom poučavanju je:

1. „individualiziran – usmjeren na učenika,
2. iskustven – utemeljen na neposrednom doživljaju i iskustvu,
3. refleksivan – praćen promišljanjem postignutoga,
4. autentičan – utemeljen na primjeni znanja u svakodnevnim zadacima,
5. cjelovit – utemeljen na povezivanju različitih područja i izvora znanja,
6. društven – utemeljen na interakciji, komunikaciji i suradnji s učiteljem i suučenicima,
7. demokratičan – utemeljen na poštivanju različitosti,
8. kognitivan – utemeljen na misaonim procesima i usmjeren na njihov razvoj,
9. razvojan – znanje se mijenja i obogaćuje novim iskustvima,
10. izazovan – zadaci su primjerene težine, nisu prelagani, nego malo iznad već postignutog znanja.“⁴⁶

45 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 12.

46 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str.13.

Uz napredovanje različitih znanstvenih disciplina napredovale su i spoznaje u medicini, posebno neuroznanosti. Znanstvenici su proučavali ljudski mozak, njegovo djelovanje na učenje i ponašanje živih bića. Spoznaje neuroznanstvenika su sljedeće:

1. kvaliteta učenja ovisi o emocionalnoj uzbuđenosti mozga – pozitivne emocije ubrzavaju rad mozga i pospješuju bolje učenje, negativne ga blokiraju, te je učenje usporeno,
2. podatke iz različitih dijelova mozga, mozak objedinjuje u jednu cjelinu,
3. iskustvo iz više različitih izvora učvršćuje znanje,
4. znanje se zaboravlja više ako nije bilo objedinjeno u cjelinu i ako nije prožeto iskustvom, te ako je izolirano i nepovezano.⁴⁷

U ovim znanstvenim spoznajama pronalazimo temelje kvalitetnog obrazovanja u integriranom poučavanju.

Rezultati su pokazali da je za dobro poučavanje potrebno osigurati sljedeće uvjete:

1. „osjećaj sigurnosti i vedru emocionalnu atmosferu,
2. smislenost učenja,
3. mogućnost samostalnog izbora,
4. raznolikost okruženja za učenje, bogatstvo materijala,
5. suradnju,
6. povratnu informaciju o rezultatima rada,
7. ovladavanje vještinama na razini automatizacije,
8. ovladavanje znanjem na razini primjene aktivnosti,
9. ovladavanje misaonim aktivnostima i jednostavne i visoke razine.“⁴⁸

47 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 19.

48 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 20.

Svi se ti uvjeti postižu u integriranom poučavanju i oni su u suglasju s biologijom mozga.

Istraživanja su pokazala da djeca svijet oko sebe, svoju stvarnost, doživljavaju kroz cjelinu. Teško im je razlomljene dijelove stvarnosti racionalno sistematizirati i objediniti. Način rada u školama upravo pridonosi tome da učenici o svijetu koji ih okružuje uče segmentirano, po predmetima, te oni takvo znanje koje su usvojili unutar predmeta jednostavno „stave u ladicu“. Zato „znanje koje je usvojeno u odijeljenim, posebnim školskim predmetima, neće biti primjenjivo u rješavanju svakodnevnih problema, niti u skladu s načinom na koji odrasli rješavaju probleme u svakodnevnim situacijama.“⁴⁹

Prema tome, dječjoj stvarnosti, dječjem svijetu treba pristupati što cjelovitije. To je moguće u integriranom, tematskom oblikovanju nastave.

Iskustvo rada u razredu autoru ovoga rada pokazalo je da upravo takvim načinom rada učenici najlakše usvajaju i povezuju nastavne sadržaje u jednu neodvojivu, kompaktnu, razumijevajuću i stalnu kategoriju koju odnose u život. I ono što je najbitnije od svega, znanje prenešeno u život ne ostaje samo na činjeničnoj razini, već ulazi u područja konceptualnog, proceduralnog i metakognitivnog znanja. To znači da učenici ne ostaju samo u kategorijama znanja koje se pamti, već i koje se razumije, primjenjuje, analizira, evaluira i kreira.

Ista autorica navodi imena i ideje američkih autora Harveya Danielsa i Marilyn Bizara koji u svojoj knjizi *Teaching the Best Practice Way: Methods that Matter, K-12* daju jasne upute što bi, konkretno, u nastavnom procesu tijekom rada s učenicima trebalo smanjiti, a što pojačati. Ideje su prikazane u tablici koja slijedi.

49 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009, str. 17.

„u tradicionalnom razredu je važno smanjiti sljedeće	u tradicionalnom razredu je važno pojačati sljedeće
<ol style="list-style-type: none"> 1. količinu izravnog poučavanja (držanje predavanja) 2. pasivnost učenika (sjedjenje, slušanje, primanje informacija) 3. nagrađivanje mira i tišine u razredu 4. vrijeme potrošeno na ispunjavanje radnih listića 5. vrijeme potrošeno na čitanje udžbenika 6. vrijeme potrošeno na površnu obradu velikog materijala 7. učenje napamet činjenica i pojedinosti 8. naglasak na natjecanju i na ocjenama 9. podjelu učenika u skupine prema sposobnostima 10. primjenu posebnih programa u kojima sudjeluju samo neki učenici 11. oslanjanje na standardizirane testove 	<ol style="list-style-type: none"> 1. učenje iz iskustva i konkretnog materijala 2. aktivno učenje u razredu: učenici se kreću, rade i razgovaraju o radu 3. naglasak na procesima mišljenja višega reda (uspoređivanje, zaključivanje, generaliziranje) 4. detaljno proučavanje ograničenog dijela sadržaja 5. vrijeme posvećeno čitanju knjiga 6. učenikovo samostalno postavljanje ciljeva, vođenje evidencije o rezultatima, praćenje i procjenjivanje vlastitih rezultata 7. učenikove samostalne izbore (knjiga, tema, suučenika u timu, projekata) 8. provođenje načela demokratičnosti u životu razreda 9. usmjeravanje pozornosti na razlike među učenicima (i misaone i emocionalne) 10. uspostavljanje suradničkog ozračja „zajednice učenja“ 11. heterogenost u razredu, uz individualiziran pristup s obzirom na razlike 12. osiguranje dodatne pomoći tamo gdje je potrebna 13. uključivanje učitelja, roditelja i uprave

	škole u život razreda 14. oslanjanje na učiteljeve kvalitativne i anegdotske opise učenikovog napretka“
--	---

Tablica 1. Integrirajući, tematski pristup nastavi ⁵⁰

9. Primjeri prakse

Na sljedećim stranicama, konkretnim primjerima bit će prikazani načini umrežavanja nastavnih sadržaja različitih nastavnih predmeta potaknutih od strane školskog knjižničara. Svaki školski knjižničar može doći do plana i programa rada svakog pojedinog predmeta na temelju kojeg će, u suradnji s predmetnim učiteljima, napraviti plan korelacije i integracije različitih nastavnih sadržaja pojedinih predmeta, koje će u obliku projekta, nastavnog sata ili neke radionice provesti u djelo.

Ovdje će biti prikazane dvije radionice koje je autor rada proveo s učenicima 6. i 8. razreda osnovne škole. Prva radionica naziva *Kratka povijest pisma* je odrađena u 6. razredu, a druga naziva *Čušpajz* u 8. razredu.

50 Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009., str. 14.

9.1. Kratka povijest pisma

Radionica je provedena u drugoj polovici 6. razreda. Cilj joj je bio sistematizirati i objediniti nastavno gradivo različitih tema koje su učenici učili u 5. i 6. razredu, te obogatiti i proširiti njihovo znanje nekim novim spoznajama.

Nastavno gradivo povijesti 5. razreda je vezano uz civilizacijski i kulturni razvoj „starih“ naroda Sumera, Egipta, Kine, Grčke i Rima.

U 6. razredu na satovima povijesti učenici uče o kulturnim i civilizacijskim dostignućima naroda europskog srednjeg i novog vijeka. Težište je stavljeno na hrvatsku srednjovjekovnu kulturu i pismenost, europsku srednjovjekovnu kulturu i pismenost, te na značaj Johannesa Gutenberga.

Crvena nit koja se protezala kroz sve sadržaje koje su učenici učili i koja je sve sadržaje povezala u jednu zajedničku, poveću tematsku cjelinu je pismo.

Preko različitih pisama koje su koristili spomenuti narodi, učenici su ponovili i ocjelogili znanje vezano uz kulturna i civilizacijska dostignuća ljudskoga roda u jednom velikom segmentu njihovog povijesnog razvoja.

Inicijator i moderator radionice je školski knjižničar koji je dogovorno s predmetnim učiteljima povezoao nastavne sadržaje povijesti, geografije, hrvatskog jezika, likovne kulture i glazbene kulture.

Radionica je održana u školskoj knjižnici i trajala je tri školska sata.

Učenici 6. razreda su podijeljeni u 6 grupa po 4 učenika. Svaki je učenik unutar grupe dobio svoj zadatak koji je trebao istražiti i pripremljene materijale donijeti na radionicu. Učenik je cijelo vrijeme surađivao sa svojom grupom, dobivajući pomoć od članova svoje grupe i davajući pomoć članovima svoje grupe, svima onima kojima je pomoć bila potrebna. Svaka je grupa istraživala jednu temu:

1. grupa Egipćane,
2. grupa Sumerane,
3. grupa Kineze,
4. grupa Grke i Rimljane s osvrtom na pismenost europskih naroda srednjeg vijeka,
5. grupa Hrvate u ranom srednjem vijeku,
6. grupa Johannes Gutenberg (njegov doprinos ljudskome društvu u cjelini).

Svaka grupa, odnosno, svaki pojedini učenik iz svake grupe je došao do svojeg predmetnog učitelja i u dogovoru s njime je krenuo u istraživanje i pripremanje materijala za radionicu.

Predmetni učitelji, nakon dogovora s učenicima, upućivali su učenike u školsku knjižnicu školskome knjižničaru koji ih je usmjeravao na izvore njima potrebnih informacija i objašnjavao načine dolaska do njih. Učenici su koristili signature, katalog, mrežne stranice, referentnu zbirku školske knjižnice i učili koji su podatci relevantni, a koji ne, te što znači provjeriti točnost podataka i sažeti podatke.

Iako je svaki učenik unutar grupe dobio svoje zadatke, grupa je morala zajednički surađivati i međusobno si pomagati.

Za pripremu materijala učenici su imali dva tjedna. Točan termin vremena i mjesta održavanja radionice je unaprijed dogovoren.

U nastavku će ukratko biti prikazani zadatci po predmetima koje su učenici dobili unutar svojih grupa.

Egipćani

Povijest – podjela društva, svakodnevni život, kulturni doprinos svjetskoj civilizaciji,

Geografija – geografski smještaj starog i današnjeg Egipta, ime današnje države navedenog prostora i ime njezinog glavnog grada, klima i reljef Egipta, značenje rijeke Nil za gospodarstvo Egipta, gospodarstvo današnje države,

Hrvatski jezik – čitanje i interpretacija egipatskih mitova,

Likovna kultura – pisaljke (štapići) od trstike, crni, crveni, plavi, žuti i zeleni tuš, papirus,

Glazbena kultura – egipatska glazbala i egipatska glazba.

Svaki učenik iz grupe je ispred sebe dobio komadić papirusa, štapić od trstike zašiljen ukoso, isječak teksta pisan hijeroglifima i hijeroglifnu abecedu. Cijela je grupa zajednički koristila tuševe u boji.

Na papirusu, štapićem od trstike, svaki je učenik hijeroglifskim pismom trebao napisati nekoliko rečenica.

Kada su pisanje na papirusu iskustveno doživjeli, učenici su zajednički na hamer papiru trebali napraviti plakat od zadataka koje su unaprijed pripremili.

Sumerani

Povijest – podjela društva, svakodnevni život, kulturni doprinos svjetskoj civilizaciji,

Geografija – geografski smještaj stare i današnje Mezopotamije, imena današnjih država navedenog prostora i imena njihovih glavnih gradova, klima i reljef Mezopotamije, značenje rijeka Eufrata i Tigrisa za gospodarstvo Sumera i ostatka Mezopotamije, gospodarstvo današnjih država,

Hrvatski jezik – čitanje i interpretacija sumerskih mitova,

Likovna kultura – pisaljke (štapići) od trstike, svježe glinene pločice,

Glazbena kultura – sumerska glazbala i sumerska glazba.

Svaki učenik iz grupe je ispred sebe dobio svježu glinenu pločicu, štapić od trstike zašiljen ukoso, isječak teksta pisan klinastim pismom i abecedu znakova klinastog pisma.

Na svježu glinenu pločicu, štapićem od trstike, svaki je učenik klinastim pismom trebao utisnuti nekoliko rečenica.

Kada su pisanje na glinenim pločicama iskustveno doživjeli, učenici su zajednički na hamer papiru trebali napraviti plakat od zadataka koje su unaprijed pripremili.

Kinezi

Povijest – podjela društva, svakodnevni život, kulturni doprinos svjetskoj civilizaciji,

Geografija – geografski smještaj stare i današnje Kine, ime današnje države navedenog prostora i ime njezinog glavnog grada, klima i reljef Kine, značenje rijeka Huang Ho i Yang Ce u gospodarstvu stare Kine, gospodarstvo današnje države,

Hrvatski jezik – čitanje i interpretacija kineskih mitova,

Likovna kultura – drveni štapići, kistovi, crni tuš, drvene pločice, komadići svilene marame,

Glazbena kultura – kineska glazbala i kineska glazba.

Svaki učenik iz grupe je ispred sebe dobio komadić svile i drvenu pločicu, štapić od trstike ili od drveta, kist, isječak teksta pisan kineskim pismom i transkripciju kineskih znakova na latinično pismo. Cijela je grupa zajednički koristila crni tuš.

Na drvenu pločicu, štapićem od trstike ili drveta ili kistom svaki je učenik kineskim znakovnim pismom trebao napisati nekoliko rečenica. Identičnu stvar, samo kistom, su trebali napisati i na komadiću svile.

Kada su pisanje na drvenim pločicama i svili iskustveno doživjeli, učenici su zajednički na hamer papiru trebali napraviti plakat od zadataka koje su unaprijed pripremili.

Grci i Rimljani i njihov utjecaj na pismenost ljudi europskog srednjega vijeka

Povijest – podjela društva (Grčka, Rim i srednjovjekovna Europa), svakodnevni život (Grčka, Rim i srednjovjekovna Europa), kulturni doprinos svjetskoj civilizaciji,

Geografija – geografski smještaj Grčke, Rima/Rimskog Carstva, te Franačkog i Bizantskog Carstva, imena današnjih država navedenih prostora i imena njihovih glavnih gradova, klima, reljef, gospodarstvo stare Grčke, Rima i srednjovjekovne Europe, usporedba s današnjim gospodarstvom,

Hrvatski jezik – čitanje i interpretacija grčkih i rimskih mitova, te srednjovjekovnih tekstova,

Likovna kultura – drveni štapići, crni tuš, pergamena,

Glazbena kultura – grčka, rimska i srednjovjekovna glazbala, te grčka, rimska i srednjovjekovna glazba.

Svaki učenik iz grupe je ispred sebe dobio komadić pergamene, drveni štapić, isječak teksta pisan grčkim alfabetom i latiničnim pismom na latinskom jeziku, te transkripciju grčkog alfabeta na latinično pismo. Cijela je grupa zajednički koristila crni tuš.

Na pergameni, drvenim štapićem, svaki je učenik grčkim alfabetom i latiničnim pismom trebao napisati nekoliko rečenica ili latinskih poslovice.

Kada su pisanje na pergameni iskustveno doživjeli, učenici su zajednički na hamer papiru trebali napraviti plakat od zadataka koje su unaprijed pripremili.

Hrvati glagoljaši

Povijest – imenovati srednjovjekovne hrvatske knezove i kraljeve, crkveni sabori u Splitu, svećenici glagoljaši i latinaši, pleterna umjetnost,

Geografija – geografski smještaj srednjovjekovnog hrvatskog prostora s naglaskom na hrvatske sklavinije, geografski smještaj današnje Hrvatske i njezin glavni grad, lokaliteti poznati po glagoljičkim spomenicima,

Hrvatski jezik – legenda o petorici braće i dvije sestre, povijest pismenosti srednjovjekovnih Hrvata (obla i uglata glagoljica), imenovati najpoznatije hrvatske glagoljske spomenike,

Likovna kultura – drveni štapići, svježe glinene pločice,

Glazbena kultura – srednjovjekovna hrvatska glazbala i srednjovjekovna hrvatska crkvena glazba.

Svaki učenik iz grupe je ispred sebe dobio svježu glinenu pločicu, drveni štapić, tekst Bašćanske ploče na listu papira i glagoljsku abecedu.

Na svježu glinenu pločicu, drvenim štapićem, svaki je učenik glagoljskim pismom trebao utisnuti svoje ime i prezime, te nekoliko rečenica. Nekoliko redaka je mogao prepisati i iz teksta Bašćanske ploče. Rubove glinene pločice je trebao ukasiti pleterom.

Kada su pisanje na glinenim pločicama iskustveno doživjeli, učenici su zajednički na hamer papiru trebali napraviti plakat od zadataka koje su unaprijed pripremili.

Johannes Gutenberg i značenje tiskarskog stroja

Povijest – kratki povijesni pregled života i djelovanja Johannesesa Gutenberga,

Geografija – geografski smjestiti njemački prostor, imenovati glavni grad Njemačke, na geografskoj karti pronaći gradove vezane uz djelovanje Johannesesa Gutenberga, kao i pronaći hrvatska tiskarska središta,

Hrvatski jezik – imenovati prvu europsku tiskanu knjigu, ispisati osnovne podatke o njoj, imenovati prvu hrvatsku tiskanu knjigu, ispisati osnovne podatke o njoj, opisati inkunabule i istaknuti njihovo značenje,

Likovna kultura – plastična, pomična slova, crna tinta, kist, deblji list bijelog papira,

Glazbena kultura – renesansna glazbala i renesansna glazba.

Učenici se unutar grupe dijele u dva para. Svaki par dobiva kist, plastična pomična slova, tuš crne boje i deblji list bijelog papira.

Na svako pomično slovo učenici kistom nanašaju crnu tintu , te na bijeli list papira metodom tiska „ispisuju“ nekoliko rečenica.

Kada su tiskanje na bijelom papiru iskustveno doživjeli, učenici su zajednički na hamer papiru trebali napraviti plakat od zadataka koje su unaprijed pripremili.

Zadnji dio radionice je posvećen prezentiranju urađenog. Svaki je učenik/ica iz grupe u prezentacijskom dijelu imao/la četiri zadatka:

1. trebao/la je objasniti kako se osjećao/la tijekom istraživanja i prikupljanja materijala za radionicu (što mu/joj je bilo lako, a što teško),
2. trebao/la je objasniti kako se osjećao/la tijekom same radionice (što mu/joj je bilo lako, a što teško),

3. isprezentirati svoj dio zadatka,
4. je li mu/joj interesantniji i učinkovitiji ovakav integrirani tip nastave ili tradicionalni i zašto.

Tijekom prezentacije u pozadini je lagano svirala glazba koju je grupa imala u svome zadatku.

9.2. Čušpajz

Navedenu radionicu u svrhu osvještavanja učenika osnovnih i srednjih škola o postojanju ljudi različitih kulturoloških miljea i različitih običaja koji do izražaja najintenzivnije dolaze prilikom prinudnih migracija stanovništva te dovode do brojnih predrasuda, stereotipa i diskriminacija, vode djelatnice Crvenog križa iz Siska.⁵¹ Nakon što sam se upoznao i oduševio radionicom, proveo sam je s učenicima 8. razreda u svojoj školi. Učenici su je odlično prihvatili. Dopuštenje za njezino spominjanje i opisivanje u ovome radu dobio sam od samih voditeljica.

Radionica je povezala tri školska predmeta - Povijest, Geografiju i Građanski odgoj i obrazovanje, te školsku knjižnicu.

Radionica je održana u informatičkoj učionici i školskoj knjižnici u vremenu održavanja izborne nastave Građanskog odgoja i obrazovanja. Trajala je tri školska sata.

51 Barišić Milunić, I.; Kasa, M. U čemu je razlika ako sam različit : priručnik za nastavnike i stručne suradnike. Sisak : HCK ; UNHCR, 2017.

Navedene autorice Priručnika su i voditeljice u mojem diplomskom radu opisane radionice. Za dozvolu spominjanja i opisivanja radionice kontaktirao sam gospođu Irenu Barišić Milunić, voditeljicu Odjela i Savjetovališta za djecu i mlade, te Odjela za azil i migracije.

Izvlačeći papiriće pet različitih boja, učenici su se podijelili u 5 grupa po 4 učenika. Na svakom je papiriću napisano ime jedne hrvatske regije. Svaka je grupa morala putem Interneta ili koristeći neke druge izvore znanja (za to im je poslužila školska knjižnica), istražiti po jedno tipično, tradicionalno jelo regije čije je ime bilo napisano na papiriću. Tradicionalno jelo je obuhvaćalo predjelo, glavno jelo i desert.

Nakon što su se učenici svake grupe međusobno dogovorili i odlučili za jedno tradicionalno jelo, morali su to jelo raščlaniti na namirnice koje su korištene u njegovoj izradi. Tu su uključeni i začini.

Svakoj pojedinačnoj namirnici učenici su trebali istražiti porijeklo (od kuda namirnica dolazi, u kojem dijelu svijeta se ona prvi puta koristila). Nakon što su istražili porijeklo namirnica, svaka grupa ih je ucrtala na svoju slijepu kartu svijeta.

Slijedilo je prezentiranje urađenog.

Rezultat radionice je bio zapanjujući! Kako ogroman broj namirnica dolazi iz različitih dijelova svijeta (posebno iz Azije) nametala su nam se brojna pitanja.

Ima li uopće namirnica koje su autohtone i za koje možemo reći da su naše hrvatske?

Za koje jelo možemo reći da je ono u potpunosti naše tradicionalno?

Kako bi izgledala naša tradicionalna jela da brojne namirnice nisu došle na hrvatski prostor?

Kako su te namirnice, na koji način, došle do nas?

Voditelj radionice je širio problem postavljajući daljnja pitanja.

Donose li migracije uvijek samo loše stvari?

Što možemo naučiti upoznavajući običaje drugih ljudi?

Jesu li ljudi drugačijih običaja manje vrijedni od nas?

Koje nam asocijacije padaju na pamet kada čujemo ime nekog naroda ili ime pojedinca neke etničke skupine?

Što su predrasude?

Što su stereotipi?...

Učenicima je rad na temi bio iznimno interesantan i motivirajući, a rasprava i razgovor koji su uslijedili nakon prezentacijskog dijela radionice, bili su žustri, emocionalni i životni.

10. Zaključak

Svrha je ovoga rada osvještavanje važnosti svrhe postojanja školske knjižnice i rada školskog knjižničara ne samo unutar odgojno-obrazovne ustanove, već i društva u cjelini. Djelatnost školske knjižnice i školskog knjižničara je višeslojna. O njoj bi se dalo napisati i izreći mnogo više nego što je napisano u ovome radu. Ovdje je težište stavljeno na nekoliko stvari.

Prva je motivacija. Motivacija je ključ svega, pokretač svega. Bez nje nema kvalitetnog odgojno-obrazovnog procesa, nema kvalitetnog učenja i usvajanja potrebnih znanja i vještina. Osnovni pojmovi znanja, učenja i motivacije su objašnjeni u ovome radu, kao što je objašnjeno i njihovo značenje u odgojno-obrazovnom procesu.

Druga je informacijska pismenost koja se ističe kao pismenost 21. stoljeća. Bit joj je pokazivanje i učenje učenika načinima kako koristeći različitu tehnološku infrastrukturu i različite izvore znanja, doći do potrebnih informacija, analizirati ih i vrednovati, uzeti one koji su relevantne i organizirati ih u znanje. Učenje načina dolaska do potrebnih informacija, važnije je od njihovog pukog usvajanja. Krucijalno je da učenici shvate važnost cjeloživotnog učenja u razdoblju ovih naglih i brzih promjena u suvremenom društvu.

Treće je kako ocjeloviti znanje. U ovome radu autor je nastojao objasniti važnost korelacije i integracije različitih nastavnih sadržaja u nastavnom procesu, te zbog čega je takav pristup učinkovit u usvajanju novih znanja i vještina. Teorijske spoznaje potkrijepljene su dvama praktičnim primjerima.

I četvrto je važnost školske knjižnice i školskog knjižničara kao središta koordinacije različitih djelatnosti unutar i izvan škole, te aktivne komunikacije školskog knjižničara sa svim djelatnicima škole, s lokalnom zajednicom i ostalim informacijskim i obrazovnim središtima.

Konačni rezultati takvog načina rada kratkoročno su vidljivi preko pismenih i usmenih vrednovanja usvojenih znanja i vještina, preko povezivanja znanja iz različitih područja ljudskih djelatnosti i njihovog razumijevanja, preko istraživačkih radova, projektnih oblika nastave itd.

Dugoročno, rezultati takvog načina pristupa obrazovanju vidljivi su u rezultatima viših stupnjeva obrazovanja, u obavljanju stručnih poslova nakon formalnog obrazovanja, te u uspješnom rješavanju svakodnevnih problema tijekom cijeloga života.

Na kraju, temeljem svega ovdje napisanog i pročitano g možemo uvidjeti koliko je veliko značenje školske knjižnice i školskog knjižničara u organizaciji i radu škole. U samo jednom malom dijelu ovdje prikazanih dvaju načina rada s učenicima, iščitava se toliko mnogo jasno vođenih i umreženih aktivnosti školskog knjižničara, da jednostavno moramo sami sebi postaviti pitanje: „Kako bi izgledala škola bez školske knjižnice i školskog knjižničara?“, odnosno, „Koje bi sve potencijalne kompetencije učenika možda zauvijek bile izgubljene bez profesionalnog, sustavnog, informacijskog, korelacijsko-integracijskog i timskog vodstva školskog knjižničara?“ Školska knjižnica sa svojim središnjim akterom, školskim knjižničarom, je zaista, u punom smislu te riječi informacijsko, medijsko, komunikacijsko i kulturno središte škole. Dobro vođena, dobro organizirana i dobro iskomunicirana sa svim stanovnicima škole i lokalne zajednice, ona postaje kotač zamašnjak svih pozitivnih, modernih promjena koje predstoje hrvatskom školstvu i hrvatskom društvu.

11. Literatura

1. Andrilović, V.; Čuduna, M. Psihologija učenja i nastave : Psihologija odgoja i obrazovanja III. Zagreb : Školska knjiga, 1985.
2. Andrilović, V.; Čudina-Obradović, M. Psihologija učenja i nastave : Psihologija odgoja i obrazovanja III. 4. dopunjeno izd. Zagreb : Školska knjiga, 1996.
3. Andrilović, V.; Čudina, M. Osnove opće i razvojne psihologije : Psihologija odgoja i obrazovanja II. 2. izd. Zagreb : Školska knjiga, 1987.
4. Anić, V. Rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb : Novi Liber, 1991.
5. Barišić Milunić, I.; Kasa, M. U čemu je razlika ako sam različit : priručnik za nastavnike i stručne suradnike. Sisak : HCK ; UNHCR, 2017.
6. Beck, C.R. Motivacija : teorija i načela. Jastrebarsko : Naklada Slap, 2003.
7. Birkenbihl, F.V. Treningom do uspjeha : Stvarajte sami svoju stvarnost. Koprivnica : Podravka FC Marketing, 1995.
8. Brajša, P. Sedam tajni uspješne škole. Zagreb : Školske novine, 1995.
9. Čudina – Obradović, M.; Brajković, S. Integrirano poučavanje. Zagreb : Pučko otvoreno učilište Korak po korak, 2009.
10. Fleming, N.D.; Mills, C. Not Another Inventory, Rather a Catalyst for Reflection. // To Improve the Academy. 11, (1992)
11. Glasser, W. Kvalitetna škola : Škola bez prisile. Zagreb : Educa, 1994.
12. Grgin, T. Edukacijska psihologija. Jastrebarsko : Naklada Slap, 1997.
13. HNOS. Nastavni plan i program za osnovnu školu. 2006.
14. Kovačević, D.; Lasić – Lazić, J.; Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004.
15. Kovačević, D.; Lovrinčević, J. Školski knjižničar. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2012.
16. Klaić, B. Rječnik stranih riječi. Zagreb : Nakladni zavod Matice Hrvatske, 1978.
17. Ljubin Golub, Tajana. Psihologija učenja i poučavanja : Učenje i obrazovanje.
<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:W0nEDD-465YJ:https://web.math.pmf.unizg.hr/nastava/psih/01->

[UVOD U%25C4%258CENJE I POU%25C4%258CAVANJE web.ppt+&cd=3&hl=hr
&ct=clnk&gl=hr](http://uvod.u25c4%258cenje.i.pou25c4%258cavanje.web.ppt+&cd=3&hl=hr&ct=clnk&gl=hr) (18.8.2019.)

18. Miličić, V. Smisleno učenje. Zagreb : Alinea, 1993.
19. Miljević-Ridički, R.; Maleš, D.; Rijavec, M. Odgoj za razvoj. Jastrebarsko : Naklada Slap, 1999.
20. Mlinarević, Vesnica. Učitelj i odrednice uspješnog poučavanja. 2002.
https://bib.irb.hr/datoteka/505871.Ucitelji_i_odrednice_ustpjesnog_poucavanja.pdf
(5.8.2019.)
21. Rheinberg, F. Motivacija. Prijevod 3. prerađenog i proširenog izd. Jastrebarsko : Naklada Slap, 2004.
22. Rijavec, M.; Miljković, D. Vodič za preživljavanje u školi. Zagreb : IEP; Karlovac : D2, 2003.
23. Špiranec, S.; Banek Zorica, M. Informacijska pismenost : Teorijski okvir i polazišta. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008.
24. Trškan, Danijela. Motivacijske tehnike u nastavi. 2006. <https://hrcak.srce.hr/file/39224>
(6.8.2019.)
25. Učenje. // Hrvatska enciklopedija. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža. sv. 11., 2009.
26. Vizek Vidović, V.; Vlahović – Štetić, V.; Rijavec, M; Miljković, D. Psihologija obrazovanja. Zagreb: IEP : Vern, 2003.
27. Zarevski, P. Psihologija pamćenja i učenja. 4. izd. Jastrebarsko : Naklada Slap, 2002.

Popis tablica

Tablica 1. Integrirajući, tematski pristup nastavi

Sažetak

Pisanje ovog diplomskog rada je potaknuto autorovim dugogodišnjim odgojno-obrazovnim iskustvom nastalim u radu s učenicima viših razreda osnovne škole. Dvije su ključne djelatnosti svakog pedagoškog djelatnika u odgojno-obrazovnoj ustanovi. To su odgajanje i obrazovanje mladih ljudi. Posao nije nimalo lak. U njega je utkano mnogo promišljanja, strpljenja, dovijanja, kreativnosti, kombiniranja... Svaki je učenik individua za sebe. Ako želimo sretno i motivirano dijete, nikako mu ne smijemo pristupati jednoobrazno i uniformirano. Svaki od njih ima samo svoj intelektualni i psihički sklop, koji nije kompatibilan ni s jednom drugom osobnošću. Iz tog razloga je rad s djecom zahtjevan i jako iscrpljujući, jer svakom djetetu bi trebalo pristupati individualno s potpunom otvorenošću, pažnjom i brigom. Konačan rezultat rada s djecom nije trenutačno vidljiv, pa to zna biti jako frustrirajuće za osobu koja radi s njima. Svi mi želimo svjedočiti trenutačnim rezultatima. U interakcijama sa živim bićima to nikako nije moguće.

Zadovoljstvo i satisfakcija rada s učenicima je u ljepoti trenutne i kreativne interakcije kojom nam uzvraćaju sebe, koja nikada ne izostaje i koja se manifestira iz različitih područja njihove osobnosti. Djelatnici u radu s djecom konstantno dobivaju lepezu različitih mogućnosti i poticaja koje uvijek mogu „iskoristiti“ kao beskrajan poligon za suočavanje sa svim mogućim slojevima svoje osobnosti. Svakodnevno dobivaju brojne prilike za svoj samorazvoj.

Ključne riječi: znanje, učenje, motivacija, školska knjižnica, školski knjižničar, informacijska pismenost, korelacijsko-integracijski pristup nastavnim sadržajima

Summary

Writing of this paperwork has been motivated with author's long term experience in teaching kids. There are two main occupations every school employee. There are education and kids well being. The job is everything but easy. There is many thinking, sacrifice and creativity. Every student is person of its own. If we wont happy and motivated child, we must have a unique approach. Every single one of them has its own mental barrieres and boundaries. Just because of that working with children is hard and it takes a lot of sacrifice. Every kid needs compassion and care. The final result of work with kids is not seen right now. It's sometimes frustrating to see that. All we want is the result this second. But, human beings can't do that. Satisfaction working with children lies in the beauty of creative communication that is manifested in all kinds of childrens personality. Teachers have all kinds of possibilities and assumptions they can use as a way to managins of sorts of situations in class. Every day teachers have a chance to work on themselves.

Keywords: knowledge, learning, motivation, school library, school librarian, information literacy, correlation-integration approach to teaching content